

Cronica de artă

Despre pictori și tablouri
în paginile gazetelor românești
din veacul al XIX-lea (1860–1900)

Cronica de artă

Despre pictori și tablouri
în paginile gazetelor românești
din veacul al XIX-lea (1860–1900)

Editor:
Lidia Trăușan-Matu

Editura MEGA
Cluj-Napoca
2017

DTP și copertă:
Francisc Baja

Redactor:
Iulia Pop

© Lidia Trăușan-Matu, 2017

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cronica de artă : despre pictori și tablouri în paginile gazetelor românești din veacul al XIX-lea : 1860-1900 / ed.: Lidia Trăușan-Matu. - Cluj-Napoca : Mega, 2017

Index

ISBN 978-606-543-818-7

I. Trăușan-Matu, Lidia (ed.)

75

EDITURA MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

Cuprins

<i>Prefață</i>	11
<i>Cuvânt înainte</i>	13
<i>Picturi murale executate în biserica Saint Eustache la Paris de D-I F. Barrias</i> ..	19
Esarcu ♦ Belle-Arte	21
Esarcu ♦ Belle-Arte. Deșteptarea României	28
C. Stăncescu ♦ Discurs asupra mișcării artelor în România în anul 1867	32
T. ♦ Cronica artistică	36
C. Stăncescu ♦ Discursul rostit de D. C. Stăncescu la inaugurarea conferințelor pe 1868/9	43
Iacob Negruzzi ♦ Galeria de tablouri din Iași	49
Red. ♦ Expozițiunea artiștilor în viață la București	54
<i>Expoziția artiștilor din 1874 în București</i>	59
Delavrancea ♦ Salonul „Atheneului”. Obedeanu – Vermont – Juan Alpar (Paraschivescu) – Eugen Voinescu – Grigorescu	67
Delavrancea ♦ Salonul „Atheneului” (Urmare și fine). Ion Andreescu – G. D. Mirea – Ion Georgescu – St. Valbudea – Concluzie. II	80
N. Ținc ♦ Constantin Lecca (1810–1887)	94
N. Ținc ♦ Alexandru Orăscu (1817–1894)	96
Ionnescu-Gion ♦ Expozițiunea Grigorescu (Palatul Atheneului)	99
Ionnescu-Gion ♦ Expozițiunea operelor artiștilor în viață (Palatul Ateneului Român)	107
C. I. Stăncescu ♦ Theodor Aman 1828–1891	123
Redacția ♦ Spice culese	127

Cost. Petrescu ♦ <i>Expoziția de pictură a D-lui Grant</i>	128
Redacția ♦ <i>Romeo Gerolamo Pictorul Teatrului Național Român</i>	130
C. Petrescu ♦ <i>Portretul</i>	133
C.I. Petrescu ♦ <i>Mozaicul</i>	141
Costin Petrescu ♦ <i>Expoziția pictorului Marinescu</i>	148
Costin Petrescu ♦ <i>Tablourile din Cișmegeiu</i>	151
«Revista poporului» ♦ <i>Theodor Aman</i>	154
„Sociala” ♦ <i>O lucrare de artă</i>	156
John de Krômm ♦ <i>Câteva notițe asupra artei la noi. Expoziția Tinerimei Artistice</i>	160
Pan O ♦ <i>Critica în artă. (Expozițiile Marinescu, Neyliès, Mendel)</i>	170
A.D. Xenopol ♦ <i>Expoziția de pictură din München a Școlii Secesioniste</i>	176
Vasile Ravici ♦ <i>Expozițiunile artistice de la Ateneul din București. Expoziția Domnilor Gropeanu și E. Voinescu</i>	180
A.D. Atanasiu ♦ <i>Reorganizarea Școlilor de Arte Frumoase</i>	183
<i>Picturi expuse</i>	185
Vasile Ravici ♦ <i>Expozițiunile artistice de la Ateneul din București. Expoziția Domnilor Gropeanu și E. Voinescu (Urmare)</i>	186
A.D. Atanasiu ♦ <i>Arta și Domnul Ilie B (ărbulescu)</i>	189
N. Tonița ♦ <i>Importanța criticii în artă</i>	200
Redacția ♦ <i>Sculpturi și picturi expuse</i>	204
Vasile Ravici ♦ <i>Eugeniu Voinescu</i>	206
A.D. Atanasiu ♦ <i>Criticii de artă și presa</i>	208
Vasile Ravici ♦ <i>Expozițiile artistice (La Ateneul din București, Noiembrie 1909). Derain, Forain, Galanis, Iser. Expoziția de pictură și desemn</i>	214
Th. Cornel ♦ <i>Muzeul A. Simu din București</i>	220
Vasile Ravici ♦ <i>Expozițiunile artistice de la Ateneul din București. Expoziția d-lui Jean A. Steriade</i>	226
Vasile Ravici ♦ <i>Expozițiile artistice de la Atheneul din București. Expoziția de pictură a D-lui Emilian Lăzărescu</i>	230

Vasile Ravici ♦ <i>A IX-a expoziție de pictură și sculptură a Societății „Tinerimea Artistică” (în localul propriu, lângă primăria Capitalei). Salonul oficial 1910. Expoziție de pictură și sculptură la Ateneu.....</i>	232
C. Ardeleanu ♦ <i>Expozițiile artistice din București. La Ateneu: a doua expoziție de pictură și sculptură a soților Iordănescu.....</i>	244
Vasile Ravici ♦ <i>În saloanele „Tinerimei Artistice” de lângă Primăria capitalei; a II-a expoziție a pictorilor P. Athanasescu și Gore Mircescu.....</i>	247
Vasile Ravici ♦ <i>Expozițiile artistice din București. Expoziția doamnei Esmeralda Theodorovici.....</i>	250
Vasile Ravici ♦ <i>Salonul oficial 1911.....</i>	256
Vasile Ravici ♦ <i>Expozițiile artistice de la Ateneul din București. Expoziția P. E. Vibert (xilografură) și S. Sanielevici (pictură).....</i>	270
Vasile Ravici ♦ <i>Reflecții de la „Salonul Oficial” 1911.....</i>	274
Vasile Ravici ♦ <i>Salonul Oficial 1911. Decernarea premiilor la expozaanți.....</i>	281
A.D. Atanasiu ♦ <i>Expoziția Cosmovici și Briesa.....</i>	284
Vasile Ravici ♦ <i>Reflecții de la expozițiile artistice.....</i>	286
A.D. Atanasiu ♦ <i>„Sentinela” de Octav Băncilă.....</i>	291
Viorel ♦ <i>Expozițiunea cercului artistic.....</i>	293
Victor ♦ <i>Celebritățile noastre: Nicolae Grigorescu.....</i>	295
Victor ♦ <i>Celebritățile noastre: Aman.....</i>	296
J. M. ♦ <i>Expoziția cercului artistic la Atheneu.....</i>	299
Juarez Movillă ♦ <i>Expoziția de la Atheneu. II.....</i>	303
Juarez Movillă ♦ <i>Muzeul lui Aman.....</i>	306
Redacția ♦ <i>Artiștii noștri: Constantin I. Stăncescu.....</i>	308
Juarez Movilă ♦ <i>Expoziția de la Atheneu. (Urmare).....</i>	309
Victor ♦ <i>George Tătărescu.....</i>	312
Posthumus ♦ <i>Pictorii noștri: Em. P. Bardasare.....</i>	315
Victor ♦ <i>Expozițiunea pictorului Artur G. Verona.....</i>	316
Estompă ♦ <i>Expoziția Vermont (Pasagiul Român).....</i>	319
Pyck ♦ <i>Sculptorii și pictorii maghiari.....</i>	322
<i>Salonul național maghiar.....</i>	325

Rep. ♦ <i>Deschiderea expozițiunei Tinerimei Artistice</i>	327
Victor ♦ <i>Artiștii noștri: pictorul Nicolae Tintoreanu</i>	330
Victor ♦ <i>Expozițiunea „Tinerimei Artistice”</i>	332
Raphael ♦ <i>Pictorii noștri: G. Ioachim Pompilian</i>	337
Raphael ♦ <i>Pictori celebri: Rembrandt</i>	338
Raphael ♦ <i>Pictorii noștri: Nicolae Bran</i>	339
Juarez Movillă ♦ <i>Muzeul Aman și Camera deputaților</i>	341
Raphael ♦ <i>Expoziția Grigorescu</i>	343
Juarez Movillă ♦ <i>Th. Aman și dr. Istrati</i>	345
A.Tag ♦ <i>Pictorii noștri: Sava Henția</i>	347
E. C. ♦ <i>Expoziția d-lui G. Petrașcu</i>	348
Eman. Cerbu ♦ <i>Expoziția pictorului I. Țincu</i>	350
Eman. Cerbu ♦ <i>Expoziția „Tinerimei Artistice”</i>	352
Pandora ♦ <i>O vizită la pictorul Băncilă</i>	357
<i>Index de nume</i>	361

*În amintirea mamei mele, Felicia,
și a mamei soțului meu, Ștefana*

Prefață

Modernizarea societății românești în a doua jumătate a secolului al XIX-lea a încurajat apariția unei piețe de artă la gurile Dunării, după un model de tip occidental pe care elita epocii l-a copiat și l-a transplântat, cu reușitele, eșecurile, particularitățile inerente.

În literatura de specialitate de la noi se discută mai puțin despre acest sistem care este piața de artă din secolul XIX. Privilegiate sunt analizele referitoare la rolul unor personalități artistice sau la caracteristicile stilistice ale unor curente, la influențe care s-au manifestat în formarea unor artiști sau la preeminența unor aspecte ce țineau de natura națională a artei. Nu s-a vorbit până acum aproape deloc despre rolul colecționarilor în lumea culturală românească de până la Primul Război Mondial, sau despre rolul criticii de artă în formarea gustului public față de un fenomen totuși recent în România.

Piața de artă presupune existența atât a unui producător, artistul, a unui cumpărător, colecționarul privat și statul prin intermediul Pinacotecii naționale, cât și a unui intermediar, fie el negustor de artă sau galerist. Toate aceste elemente au o importanță egală și au contribuit la organizarea unui sistem care utiliza ca valori pentru realizarea unei mai bune omogenități, plăcerea personală și loisir-ul petrecerii timpului liber, curiozitatea științifică și imaginația lipsită de constrângeri, interesul național, pragmatismul cât se poate de clar al investiției. De la artiști precum Nicolae Grigorescu sau Theodor Aman până la mai puțin conformiștii pictori și sculptori din jurul Societății Ileana și al lui Ștefan Luchian, de la colecționari cum au fost Mihail Kogălniceanu și Alexandru-Bogdan Pitești, la cronicari astăzi uitați, toți ilustrează același fenomen.

Lidia Trăușan-Matu ne propune prin paginile de față o recuperare necesară a cronicii de artă din a doua jumătate a epocii menționate. Rândurile respective, împrăștiate printr-o presă culturală eterogenă și, uneori, efemeră, reconstituie biografii, trasee și destine profesionale, mecanisme de promovare și excludere profesională, legături din interiorul unei bresle și încă ceva, care apare printre rândurile cronicilor: drumul european al unei societăți care începuse să descopere cu deplină curiozitate Europa și să se integreze în cadrul cosmopolit al acesteia. Ele au fost identificate și alăturate cu acribie, puse în contextul epocii și oferite specialiștilor a căror cercetări vor beneficia de susținerea acestui prețios volum.

Profesionalizarea domeniului artei moderne românești nu putea să întârzie și era fără îndoială consonantă cu o evoluție similară a altor domenii, de la politică și economie, până la sistem medical, școlar, administrativ și multe altele. Dacă prima generație care a pus bazele României moderne, cea pașoptistă, era obligată să-și asume o misiune totală și nediferențiată, generațiile a doua și a treia, cea a întemeietorilor Junimii și aceea a lui Ion I.C. Brătianu și Alexandru Marghiloman, de exemplu, preluau obiectivul integrării în Europa. Una nu doar politică și instituțională, ci și la nivelul manifestărilor artistice.

Cronica de artă marchează, suntem de părere, nu doar o evoluție profesională specifică, ci și maturizarea unui mediu cultural, apariția unui public, chiar dacă puțin numeros, pregătit să aprecieze în cunoștință de cauză operele pe care era chemat să le admire și să le achiziționeze. Cronicarii erau uneori personalități direct legate de lumea artistică, alteori erau profesioniști ai altor domenii pasionați de artă, dar toți întrețineau un dialog fără de care astăzi istoria artei nu ar fi posibilă.

Lectura volumului ne îndeamnă spre un nou dialog, pus în pagină de data aceasta de interesul cercetărilor noastre și de aceea vom urmări cu fidelitate firul lui.

dr. Alin Ciupală